

7/6705
G.K. 165

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610 -5078
Konu :İzmir Milletvekili
Zeynep ALTIOK'un
Yazılı Soru Önergesi

07/07/2016

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 11.07.2016 tarihli ve 43452547-120.07-45157 sayılı yazınız.

İzmir Milletvekili Zeynep ALTIOK'un Bakanlığımıza yönelttiği, TBMM 7/6705 Esas sayılı yazılı soru önergesine ilişkin cevabımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Mehmet ÖZHASEKİ
Bakan

EK:
Cevap Yazısı (4 Sayfa)

İZMİR MİLLETVEKİLİ
SAYIN ZEYNEP ALTIOK'UN
TBMM 7/6705 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE AİT
SORULAR VE CEVAPLARI

SORULAR:

Ülkemizin tehlikeli atık çöplüğü haline gelmemesi, denizlerimizin kirlenmemesi, doğanın ve toplumun ekolojik krizden korunması tüm yurttaşların ortak hedefi olmalıdır. Gemi söküm işlemleri ülkemizin ve diğer birçok çevre sorunu ile birlikte Aliğa'nın kanayan yarasıdır. Bu nedenle de şeffaf ve doğayı koruyan bir perspektifle bu süreçler yürütülmelidir.

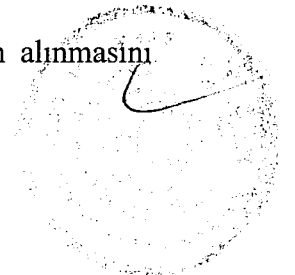
Aliğa'da canlı ve çevre sağlığını tehdit eden son derece tehlikeli bir gemi söküm işleminin başlamak üzere olduğunu 19.06.2016 tarihli Çevre Mühendisleri Odası'nın basın açıklaması ile öğrenmiş, bulunmaktayız.

Bilindiği üzere, hurda gemi söküm işlemleri, çevre ve insan sağlığı açısından kirlетici unsurlar taşıması nedeniyle, kontrol altında bulundurulması ve çevre açısından gerekli önlemlerin alındığı bölgelerde yapılması gereken faaliyetlerdir. Ülkemizde, özellikle son zamanlarda bir sektör olan gemi geri dönüşüm faaliyet alanında Uluslararası Sözleşme ve ulusal mevzuat hükümlerini dikkate almaksızın, içeriğinde sağlığa ve çevreye zararlı maddeler içeren gemiler bir kısım yollar ile karasularına getirilmekte ve bu usulsüzlüklerin ortaya çıkışını engellemek adına büyük bir hızla bu kirli gemiler söküme alınmaktadır.

Kamuoyunca da bilindiği üzere 2015 yılı Ocak ayında Aliğa'ya getirilen zehir yüklü gemi Kuito, yine mevzuat hükümlerine aykırı olarak ülke karasularına getirilmiş tüm tepkilere ve Çevre Mühendisleri Odası'nın yürüttüğü hukuki süreçlere rağmen baştankara edilmiş ve devasa geminin normal şartlarda sökümü yıllar süreceği halde çok kısa süre içerisinde sökülmüştür. Çevre Mühendisleri Odası'nın açmış olduğu idari davada Kuito isimli geminin sökümünün durdurulması için yürütmenin durdurulması kararı alınmış olmasına rağmen adalet geç tecelli etmiş ve yine zararın tek mağduru canlı ve çevre sağlığı olmuştur.

Çevre Mühendisleri Odası'nın açıklamasından öğrendiğimiz üzere insan ve diğer tüm canlıların zararına yol açabilecek, ozon tabakasını incelten maddeler içerdiği iddia edilen, sıvılaştırılmış doğalgaz tankeri olarak yıllarca kullanılan Methania isimli gemi Aliğa Gemi Söküm bölgesinde yer alan bir şirket tarafından sökülmek üzere ülkemize getirilmiştir. Söküm işlemi için Aliğa'ya getirilen Ethan isimli gemi, yaklaşık 18.000 tonluk gaz tankeri, sıvılaştırılmış (LPG, LNG gibi) ya da sıkıştırılmış halde gaz taşıyan gemilerdendir. Bu gemiler taşıdıkları yükün arz ettiği tehlike sebebi ile yüksek emniyet standartları ile donatılmışlardır. Yüklerin bulunduğu tanklar ise gazı sıvı halde tutabilmek için özel soğutma sistemlerine sahiptir. Bu sistem içerisinde yıllarca faal olan gemi içeriğinde insan sağlığına büyük zarar veren ve ölümcül hastalıklara sebep olan asbest ve ozon tabakasına zarar verici gazların mevcudiyet riski bulunmaktadır.

Geminin insan ve çevre sağlığına zarar verme ihtimali dahi büyük önlemlerin alınmasını zorunlu kılmaktadır.

Çevre Kanunu'nun 13. Maddesine göre tehlikeli atıkların ithalatı yasaktır. Aynı şekilde, ülkemizin de taraf olduğu Tehlikeli Atıkların Sınır Aşırı Taşınması ve Bertaraf Edilmesinin Kontrolüne İlişkin Basel Sözleşmesi de tehlikeli atık ithalatını yasaklamaktadır. Bu kapsamda;

1-LNG taşıyan ve tehlikeli maddelerle kontamine olan bir gemi tehlikeli atıklardan ve kontamine olmuş yapılardan arındırılmış mıdır?

2-Geminin kargo tanklarının cidarın yaklaşık 2500 ton kontamine petrol türevli izolasyon malzemesi bulunduğu tahmin edilmektedir. Bu malzeme de yine insan ve çevre sağlığına büyük ölçüde zarar verecek niteliktedir. Söz konusu tehlikeli atıklar ülkemize gelmeden sökülmüş müdür?

3-Gemi neden öncelikle Çanakkale bölgesine götürülmüş ve ardından Aliğa'ya getirilmiştir?

4-Atık gemilerin ithalatı için bir zorunluluk olan uluslararası geçerliliği olan bir notifikasyon bulunmakta mıdır?

5-Geminin yanıcı ve parlayıcı madde taşıması nedeniyle yangın söndürme amaçlı ve soğutma amaçlı sistemlere sahip olduğu bilinmektedir. Geminin eski olması nedeniyle söz konusu gazların ozon tabakasını inceltici nitelikte olma ihtimali oldukça yüksektir. Ülkemizin de taraf olduğu Montreal Anlaşması ve Çevre Mevzuatımızdan olan Ozon Tabakasını İncelten Maddelerin Azaltılmasına İlişkin Yönetmelik kapsamında bu kimyasal maddelerin ülkemize getirilmesi kesinlikle yasaktır. Söz konusu maddelerin toplanmış ve bertaraf edilmiş, midir?

6-Asbeste dair herhangi bir inceleme yapılmış, mıdır? Asbestten arındırıldığına dair herhangi bir bilimsel rapor bulunmakta mıdır? Gemide denetim yapılmış ise asbeste dair analiz sonuçları nelerdir?

7-Bu sürecin tamamında kanunlara ve yönetmeliklere uygun hareket edilmiş, midir? Yoksa fiili durum mu yaratılmış, mıdır? Süreç, yasadışı bir biçimde fiilen işlemişse eğer, bu sürecin sorumluları hakkında adli ve idari soruşturma başlatılmış, mıdır?

CEVAPLAR:

Aliğa Gemi Söküm Bölgesinde, gemi söküm faaliyetinde bulunmak isteyen gerçek ve tüzel kişilere Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı'nın 08/03/2004 tarihli Gemi Söküm Yönetmeliği hükümleri uygulanmaktadır. Aliğa Gemi Söküm Bölgesinde, gemi söküm faaliyetinde bulunmak isteyen gerçek veya tüzel kişilere, gemi söküm tesisi için uygun kriterleri sağlamak kaydıyla Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı'ndan Gemi Söküm Yetki Belgesi ve Bakanlığımızdan Gemi Söküm İzin Belgesi verildikten sonra gemi geri dönüşüm işlemlerine başlanmaktadır.

Ülkemize söküm amacıyla gelen hurda devlet gemilerine ilişkin notifikasyon onayıyla ilgili iş ve işlemler Bakanlığımızca, ticari gemilerin notifikasyon onay iş ve işlemleri ise İzmir Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir. Notifikasyon işlemleri, gemilerin sınırötesi taşınımı sırasında bir olumsuzluk oluşmaması ve tehlikeli atıklar için bir ön bildirim sistemidir. Gemilerin ithalatında bu ön bildirim sistemi kullanılmaktadır.

Bu gemiler için notifikasyon (Ön Bildirim) formu, gemi söküm planı, gazdan arındırma belgesi, radyasyon ölçüm raporu, geminin güncel survey raporu (Yakıt atıkları için) ve tehlikeli madde envanter raporu Bakanlığımız ya da İzmir Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından incelenerek uygun bulunması halinde geminin ülkemizde sökümüne onay verilmektedir. Söz konusu hurda gemide mevzuata aykırı durumların tespiti halinde gemiyi ithal eden gemi söküm firması tarafından notifikasyon başvurusunda sunulan taahhütname doğrultusunda gemi ivedilikle mahrece iade edilir.

1-Geminin bünyesinde DNV class kuruluşundan akredite Grek Green survey tarafından başta asbest-PCB -TBT olmak üzere analiz raporları ile desteklenmiş IHM (Tehlikeli Maddeler Envanteri) bulunmaktadır. Raporun incelenmesi neticesinde geminin bünyesinde PCB ve TBT olmadığı ve tehlikeli atıklardan mümkün olduğunca arındırıldığı anlaşılmaktadır. Geminin baştankara olmasını müteakip gemide GEMİSANDER GL Tehlikeli madde ve asbest uzmanları ile İzmir Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü teknik personeli tarafından teyit edilmiştir.

2-Tank cidar izolasyonlarında kontaplak ve perlit maddesi bulunmaktadır. Perlit radyoaktif olmayan ve asbest içermeyen bir anorganik bir madendir. Bu özelliği ile yüksek ısıda özelliğini kaybetmez yangının yayılmasını önler. Ayrıca, bu malzemenin yapısında petrol türevi bulunmamaktadır.

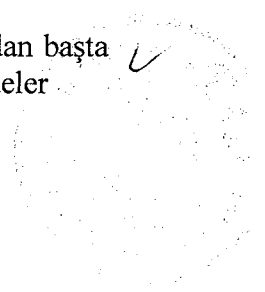
3-Gemi sahibi ile yapılan görüşmeler sonucunda, gemi bünyesinde bulunan makul seviye dışındaki sintine slop/slaç vb. atıkların tahliyesi garantisi ile 31 Mayıs 2016 tarihinde yapılan sözleşme ile gemi EGE ÇELİK San. ve Tic. A.Ş. tarafından geri dönüşüm maksadıyla satın alınmıştır. Geminin Bozcaada'ya uğramasının nedeni gemide bulunan slaç-slop sintine suyu vb. sıvı atıkların Çanakkale Liman İşletmeleri atık kabul tesisine tahliyesidir. Çanakkale Liman İşletmeleri'nin gemiden slaç-slop alındığına dair belgesi bulunmaktadır.

4-Ekonomik ömrünü tamamlamış gemilerin ithalatında Tehlikeli Atıkların Sınırötesi Taşınımı ve Bertarafına ilişkin Basel Sözleşmesi kapsamında ön bildirim (Notifikasyon) işlemi kullanılmaktadır ve işlemler sözleşmeye uygun olarak yürütülmektedir.

5-Bozcaada ve Aliaga limanlarında gerçekleştirilen gazdan arındırma belgesi (gasfree) işlemleri sırasında geminin tüm kargo tanklarının ve içerisinde ozon tabakasını inceltici nitelikte gaz bulunma ihtimali olan soğutma tanklarının boş ve temiz olduğu Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı tarafından yetkilendirilmiş kişilerce raporlanmıştır. Yine raporda geminin söküme gelmeden önce bu gazlardan arındırıldığı belirtilmektedir.

Diğer yandan, Tehlikeli Madde Envanter Raporunda geminin ülkemize gelişi sırasında iklimlendirme amaçlı 50 kg civarında soğutucu gaz içerdiği belirtilmektedir. Bu gazlar ozon tabakasını incelten maddelerin tespiti ve bulunduğu yerden güvenli bir şekilde boşaltılması konusunda yetkili personel çalıştıran ve Bakanlığımızın Ozon Tabakasını İncelten Maddeler Takip programına kayıtlı firma tarafından alınarak söz konusu atığın bertarafını gerçekleştirebilecek çevre lisanslı tesislere gönderilecektir.

6-Geminin bünyesinde DNV class kuruluşundan akredite Grek Green survey tarafından başta asbest-PCB -TBT olmak üzere analiz raporları ile desteklenmiş IHM (Tehlikeli Maddeler

Envanteri) yaklaşık 400 kg (yanmaz conta-balata ve kablo geçiş alanlarında) asbest ihtiva ettiği, geminin baştankara olmasını müteakip gemide GEMİSANDER GL Tehlikeli madde ve asbest uzmanları ile İzmir Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü teknik personeli tarafından teyit edilmiştir.

Ayrıca, ülkemize ithalatı yapılan asbest atığı olmayıp, halen geminin yalıtım alanlarında bulunan ve söküm işlemi yapılmadan ayrılması mümkün olmayan "mütemmim cüz" niteliğindeki asbest içerikli malzeme/ekipmanlardır.

7-Tüm süreçler ulusal ve uluslararası usul ve esaslara uygun değerlendirilmiş olup, bu süreçte herhangi bir kusur şüphesi dahi görülmediğinden adli ve idari soruşturmaya gerek görülmemektedir.

